

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 27 (1680).

18 ВЕРЕСНЯ 1987 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Сьогодні
в номері:

* В університеті незабаром розпочинається важлива кампанія — атестація викладачів. Алло, деканати! Ви готові? — 1 стор.

* Її доля невід'ємна від долі країни і народу. Нарис Олега Губаря про професора Віру Петрівну Тульчинську «Свидание с микробиологией» читайте на 3—4 стор.

* Яблука чи кавуни: що краще? Спитайте у студентів, які працюють зараз на колгоспних полях, в садах і на виноградниках. Про перші результати праці в Ізмайльському районі розповідає голова профкому ОДУ Л. Х. Калуст'ян. — 2 стор.

Рішення XXVII з'їзду КПРС — в життя!

Наукова конференція

22—24 вересня 1987 р. у корпусі гуманітарних факультетів Одеського держуніверситету (Пролетарський бульвар, 24/26) відбудеться республіканська наукова конференція РАПН «Людський фактор у політичній системі соціалізму». Конференція проводиться Інститутом держави і права АН УРСР, Українським відділенням і первинною організацією Радянської асоціації політичних наук. Робота конференції, яка присвячується 70-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції, буде проходити в таких секціях:

1. Підвищення ролі людського фактору — закономірність розвитку політичної системи соціалізму.
2. Політична свідомість і політична активність особистості в соціалістичному суспільстві.
3. Роль людського фактора в економічній і соціальній політиці соціалізму.
4. Людський фактор в державно-правовому будівництві соціалізму.
5. Людський фактор у зовнішньо-політичній діяльності Радянської держави і критика буржуазних концепцій людського фактора.

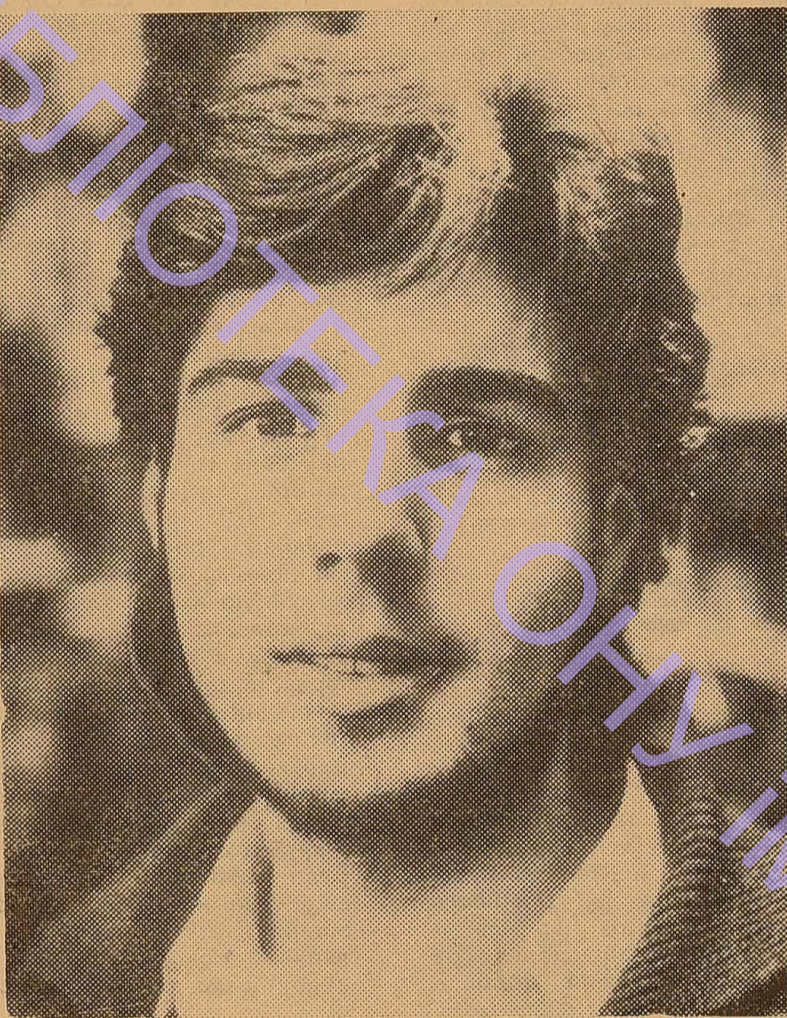
В роботі конференції візьмуть участь провідні вчені Радянської асоціації політичних наук, академічних інститутів АН СРСР, АН УРСР, АН КазРСР, АН Аз РСР, АН Ест РСР, Академії народного господарства СРСР, Академії МВС СРСР, вузів країни.

Відкриття конференції відбувається 22 вересня 1987 р. в актовому залі корпусу гуманітарних факультетів ОДУ о 10.00.

Для участі в конференції запрошуються викладачі і студенти, які цікавляться розвитком політичних відносин в радянському суспільстві.

ОРГКОМІТЕТ.

твоя життєва позиція

Олександр Костоґриз був лідером у своєму класі. Це й не дивно: футболіст - першорозрядник, добрий знавець рок-музики, член комітету комсомолу школи. Повагу товаришів викликали його принципи, чесність, гордість.

— Така вже моя вдача, — говорить Сашко, — коли правий, то буду битися за свою правоту.

Що ж, це добре.

Сьогодні Олександр — студент геолого-географічного факультету, мріє бути морським геологом. Бути лідером в університеті набагато складніше — інші масштаби.

Велику відповідальність покладають сьогодні на студентську молодь, адже вона — опора і надія перебудови вищої школи. Сподіваємось, Олександр, що ти зумієш стати справжнім студентським лідером в хороших починаннях.

Фото К. Ахназаряна.

РЕКТОРАТ

Давайте згадаємо, що це слово походить від латинського RECTOR — тобто управитель. Йдеться про колективний орган, як систему управління зі складною структурою, що являє собою численні служби з різноманітними функціями — від розробки і затвердження навчально-методичних планів і курсів до контролю за діяльністю деканатів з питань навчально-трудової дисципліни тощо.

Найбільш важливі і невідкладні питання в усіх сферах життєдіяльності університету оперативно вирішуються на щотижневих засіданнях ректорату, в яких беруть участь, як правило, всі проректори і декани, а також керівники служб ректорату чи господарського відділення, в залежності від того, яке питання виносить на розгляд даного засідання.

Для ілюстрації візьмемо порядок денний останнього засідання ректорату, яке відбулося 14 вересня цього року. Узвіз учасників засідання було запропоновано досить-таки серйозне питання кадрової політики — наступна атестація викладачів кафедр і факультетів, висунення резерва керівних осіб на ключові пости в університеті.

Доповідав проректор ОДУ професор В. М. Тоцький, який відзначив, що внаслідок недооцінки більшістю деканів цієї важливої кампанії, а також різних відвертаючих моментів — роботи в колгоспах і таке інше — поки що відповідні заходи по підготовці і проведенню атестацій ще не набрали необхідного розмаху.

Проблеми кадрової політики, які повинні вирішуватися найближчим часом, окреслені в наказах Мінвузу УРСР № 279 і Мінвузу СРСР № 500.

Передбачається, зокрема, атестацію викладачів завершити у вересні—жовтні. В якому ж стані знаходиться сьогодні ця робота?

Атестацію мають пройти всі викладачі без винятку. При цьому повинні враховуватися результати анкетування студентів — всеохопного, а не вибіркового, як це зроблено на деяких факультетах, анкетування за формою, розробленою Мінвузом республіки. Вересень вже пішов на другу половину, але до цього часу на факультетах ще не створені атестаційні комісії, про які говорилось неодноразово.

Давно слід було розробити і критерії атестації, з якими мають бути заздалегідь ознайомлені викладачі. Атестація — не формальний акт і вона може болісно відбитися на колективах кафедр. Адже йдеться про оцінку кваліфікації і відбір найбільш достойних — отже, відсів неминучий. Окрім того, мають бути ліквідовані

дрібні спеціалізації, об'єднані малосильні, неперспективні кафебри.

Однак, складається враження, що деякі декани і секретарі партійних організацій факультетів продовжують проводити страусову політику, ухиляючись від прямої, відвертої розмови з колективами, що може поставити останні перед здійсненим фактом. Ще більше здивування викликало те, що не всі декани ретельно вивчили керівні документи з питань атестації, які, між іншим, мають бути доведені до відома усіх, хто буде проходити атестацію. Додамо: те ж саме можна сказати і про інші документи, такі як Рішення колегії Мінвузу УРСР від 22 липня 1987 року «Про стан роботи з листами і усними зверненнями громадян в Мінвуз УРСР і заходи по виконанню Постанови ЦК КПРС про листи трудящих з питань перебудови», документи про студентське самоврядування, виплату стипендій та ін.

В період гласності — якщо ми всерйоз маємо намір її дотримуватися — інформування колективу університету з усіх найважливіших питань повинно бути повним і своєчасним, і тут, скажемо прямо, ректорат і деканат суттєво недоробляють.

І ще одна обставина, на яку не можна не звернути уваги. Незнання деканатами директивних документів свідчить, м'яко кажучи, про їх поверховий підхід до відповідальної справи управління колективами, низьку виконавську дисципліну, на що регулярно вказується майже на кожному засіданні ректорату. Більш того, деякі товариші дозволяють собі не своєчасно з'являтися на засідання ректорату (або й взагалі не приходити, посилаючись на невідкладні справи). Але ж ректорат проводиться раз на тиждень, то ж у кожного є можливість своєчасно подбати про те, щоб ніщо не перешкодило бути на колективному форумі, участь в роботі якого є обов'язковою.

Очевидно, слід сказати і про те, що ми ще не звикли самі бути дисциплінованими, а значить, даємо привід думати про нас як про людей, які не мають морального права карати інших за нехлюйство і безвідповідальність.

Іншими словами, перебудову, дійсно, треба в першу чергу починати з себе. Це положення стосується всіх і кожного. І будемо пам'ятати, що без чіткої виконавської дисципліни ніякої перебудови в університеті бути не може. Як і дисципліни без суворого покарання за її порушення ким би то не було.

Ось які думки викликало останнє засідання ректорату.

Що нового, комсомол?

Відбулося чергове засідання комітету комсомолу ОДУ. Які питання на ньому розглядалися? Нашому позаштатному кореспонденту відповідає Володимир Немерцалов:

— Питання були різні. В першу чергу мова йшла про організацію робіт в сільськогосподарському загоні, який очолює секретар комсомольського бюро істафу Едуард Щеглоз. Слід відзначити, що це поки що єдиний в університеті загін, який повністю знаходиться на самоврядуванні. Отже, досвід у його роботі має стати привідом для роздумів і узагальнень.

До речі, 19 вересня на базі університету відбудеться рада секретарів комсомольських організацій вузів Одеси з питань самоврядування. На раді ми поділимося першими вра-

женнями від роботи цього загону.

Значну увагу на засіданні комітету було приділено підбиттю підсумків літньої трудової практики. На жаль, вона була організована нездоровітно, бо більшість студентів її не пройшли. Наше завдання — виявити цих студентів і залучити їх до різних робіт у вересні. Комітет розглянув також проект нового положення про громадсько-політичну практику, критерії її оцінки. Зазначу, що проект виносить на широкий розгляд студентської молоді і буде опублікований в «ЗНК».

— Володимире, чи можеш ти зараз сказати, що є визначальним в новому проекті?

— Основна увага робиться на підвищенні політичної культури студентів. В період перебудови визначним буде усві-

домлення студентами своїх обов'язків в зразковому наванчній праці.

— Як відомо, на комітеті розглядалась і персональна справа.

— Так, йдеться про виключення з університету студента істафу Юрія Критипіна, який побував у медитверезнику. Ставиться питання про виключення Юрія із комсомолу, але на засіданні комітету він не з'явився.

Між іншим, до справи Критипіна причетні ще деякі студенти, поведінка яких буде розглянута після повернення студентів з польових робіт. Про рішення комітету комсомолу ми проінформуємо читачів «ЗНК».

С. ФІЛІПЧУК,
студент II курсу хімфаку,
позаштатний кореспондент
«ЗНК».

Колектив народжується у праці

Багатотисячний студентський колектив університету нині знаходиться на сільськогосподарських роботах. Іншими словами, у виконанні важливої Продовольчої програми ми теж приймаємо безпосередню участь.

Можна додати, що роботи на колгоспних полях мають і іншу значимість: вони надають прекрасну можливість загартувати нашу молодь на реальних, дійсно корисних справах, призвичаїти студентів до культури самоврядування в умовах, які різко відрізняються від тепличних умов міста.

Днями секретар партійної організації університету І. І. Кондратюк, проректор Л. О. Ануфрієв і автор цих рядків відвідали студентські загони, які працюють в господарствах Ізмайльського району області. Які ж враження залишилися від поїздки?

Голова колгоспу «Прогрес», в якому працюють 200 студентів істфаку і мехмату, депутат Верховної Ради СРСР, Герой Соціалістичної Праці Микола Георгійович Миндру дав високу оцінку старанності наших студентів. Їх дружна, ефективна робота викликає повагу всіх колгоспників.

Особливо відзначив Микола Георгійович роботу студентів III курсу мехмату (прикладники), яких організує студентка Наталя Матіаш (наставник групи — В. О. Чернецький). Систематично перевиконують студенти норму на збиранні яблук.

Непогано працює в цьому ж

колгосп і група істориків, командиром якої є Едуард Щеголов. Зразки ударної праці демонструють А. Астрахович і В. Гальцев (I курс), В. Захарова, А. Серницька (II курс), Н. Костюк, Є. Каракаш, Є. Якубовська (III курс). Виконують норму майже всі студенти.

Добре працюють на збиранні томатів і баклажанів в колгоспі імені Кірова студенти геолога - географічного факультету. Кращими тут вважаються студенти - першокурсники. Щоденно перевиконують норми студенти II курсу О. Сильковська, Р. Литвиненко, Ю. Дмитрів, студентки III курсу О. Топал і Л. Лосева.

Не можна не сказати і про те, що староста III курсу геологів Алекперов і комсорг Гончаров, як не дивно, прикладу в роботі не подають і займають позицію, яка не сприяє виконанню норм студентами.

Побували ми і в радгоспі «Озерний», в якому знаходяться студенти I курсу мехмату. Дирекція радгоспу задоволена роботою наших юнаків і дієчват. Перед ведуть І. Лосунова, О. Белякова, М. Павлова, І. Танасієва, В. Москаленко, Н. Звягіна та інші.

На жаль, серед першокурс-

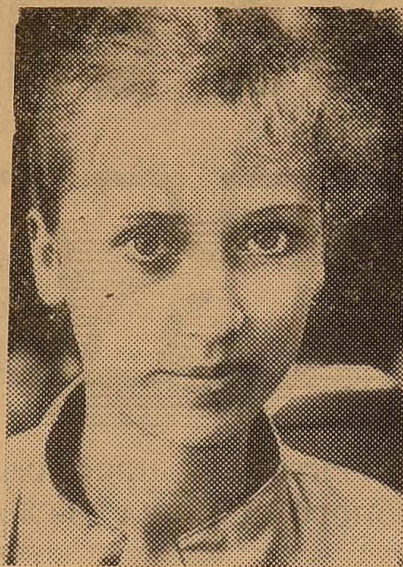
ників цієї групи теж виявились студенти, які не лише не виконують встановлених норм, але й умисне перешкоджають роботі. В їх числі І. Гребінка, Л. Лисяк.

В колгоспі «Прапор Жовтня» серед студентів IV курсу геолога - географічного факультету (керівник групи доцент І. М. Волошин) кращими було визнано Є. Шевченко, О. Данко, В. Ткачук. Побутові умови, в яких знаходяться студенти, в усіх господарствах нормальні. Настрій у студентів хороший. Добрі стосунки склались у них з місцевою молоддю. Так, з успіхом пройшла товариська зустріч з футболу між істориками і колгоспними юнаками в селі Каменка.

Прикладів хороших справ чимало. В той же час слід відверто сказати, що робота студентів в колгоспах була б ще більш ефективною, якби про організованість і дисципліну дбали не лише студентські вожаки і викладачі-наставники, але й самі комсомольці. Бо випадки поганої роботи повинні викликати більш рішучий і принциповий осуд з боку товаришів - однокурсників. І в цьому я бачаю серйозні прорахунки з боку університетського комсомолу, який повинен більш активно проявляти свою самостійність в організації ударної праці молоді.

Л. КАЛУСТЬЯН,
голова профкому ОДУ,
член парткому
університету.

слово-
першокурсниця

Ще зовсім недавно Ірина Вомачко вчилась в 25-ій середній школі м. Одеси і мріяла про вступ до університету. На мехмат прийшла цілком свідо-мо, сумлінно готувалась.

— Зараз у пресі багато пишуть про студентське самоврядування, — говорить Ірина. — Вірю, що це не тільки слова. В школі, де я була комсоргом, довелося продиратися крізь терни формалізму в комсомольській роботі, боротися проти дрібязкової опіки комсомольців з боку адміністрації. Зараз, як ніколи, молоді треба довіряти, надавати більше самостійності, не контролювати кожний її крок, не досаждати нескінченними повчаннями. І тоді, переконана, ми зуміємо в повній мірі реалізувати себе, принести найбільшу користь країні.

Фото К. АХНАЗАРЯНА.

в лабораторіях учених

ЧАРІВНЕ ОКО

В травні 1987 року Одеський університет вперше серед університетів республіки реалізував ліцензійну угоду між СРСР і НДР по продажу результатів у НІОКР.

Протягом XI і XII п'ятирічок НДІ фізики і ОНДЛ-2 ОДУ вели розробку лазерних методів неруйнуючого контролю мікрооб'єктів в природних алмазах, призначених для волочиння мікродроти діаметром 20:150 мікрометрів. Розробка, про яку йдеться мова, виконувалась вперше в нашій країні і за кордоном. Колектив наукових співробітників лабораторії структурних досліджень НДІ фізики і галузевої науково - дослідної лабораторії прикладної метрології і неруйнуючих методів контролю проявив високу творчу активність в дослідженнях дифракції лазерного випромінювання на реальних мікрооб'єктах промислового виробництва. Великим досягненням колективу фізиків було також створення оригінального лазерного дифрактометра «Алмаз», який було захищено авторськими свідоцтвами СРСР. Впровадження цього приладу в кабельній промисловості нашої країни дало значний економіч-

ний ефект. В 1983 році за комплекс приладів активного неруйнуючого контролю волочинного виробництва, серед яких і лазерний дифрактометр, співробітникам Одеського університету і Одеського кабельного заводу була присуджена Державна премія УРСР в області науки і техніки.

А в 1987 році — новий успіх: продаж ліцензії. В Берлін на фірму «Кабельверке» було відраджено наукового співробітника ОНДЛ-2 Юрія Олександровича Носкова — досвідченого спеціаліста з неруйнуючих методів контролю. Йому вдалося успішно довести переваги приладу, розробленого в Одеському університеті, перед зарубіжними аналогами. Спеціалісти кабельної промисловості НДР дали високу оцінку лазерному дифрактометру алмазних волок. Таким чином, було захищено пріоритет нашої країни в галузі неруйнуючого контролю мікрооб'єктів.

О. ХАНОКІН,
керівник наукового напрямку «Прилади неруйнуючого контролю», завідувачий лабораторією квантово-оптичних систем, лауреат Держпремії УРСР, доктор технічних наук.

пост «ЗМК»

РЕМОНТ БІБЛІОТЕКИ

(ХРОНІКА РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТ).

На проводі — Володимир Янович Керпель, який приймає участь в організації робіт по реставрації і відбудові наукової бібліотеки університету.

— Проєктом реставрації передбачено уклати понад 280 кв. м фундаментних плит у підвалах правого крила бібліотеки. Вне забетоновано і проведено стяжку бетону на площі 200 кв. м.

Роботи виконують спеціалісти ГССУ (горно-строительное специализированное управление). Якість робіт непогана.

На 16—17 вересня буде зроблено 220—230 кв. м, що становить 80 процентів від плану. На жаль, завершити цю роботу в передбачені строки, мабуть, не вийде через нестачу арматури. Немає металу відповідного профілю.

— Це ж може призвести до серйозних зволінань у відбудовчих роботах. Праве крило — найбільш серйозно потерпіла дільниця.

— Не вистачає 5 тонн металу. Відділу постачання було заявлено про це ще 1 липня. Проблема, дійсно, нелегка, бо з металом повсюдно становище складне.

Чим швидше буде закінчено підвал тим раніше бібліотека зможе завантажити його книжковими фондами.

Що стосується поверхів правого крила, то тут ще чимало складних робіт, які буде виконувати «Главыстройотряд № 2» ЧМП (майстер О. І. Ксемідов).

Довелось з проєктувальниками дещо змінити в проєкті, щоб прискорити роботи. Зокрема, щоб закріпити консолі мармурових сходів, треба було розібрати не лише площадку сходів, але цілком і стіну, до якої вони кріпились.

Зараз прийнято погоджене

колективне рішення: сходи кріпити до металевих двотаврових балок, яка вмурована в стіну. Велика щільна в стіні буде скріплена металевим нарасом і розшита рідким бетоном. Завдяки цьому будуть збережені і перворідні красиві вікна будинку.

Перший поверх правого крила вже передано під оздоблювальні роботи, які мають бути закінчені ремонтно - будівельною групою університету, з урахуванням реставрації сходиць 20 жовтня.

— А як справи на лівому крилі, яке вважалось більш благополучним?

— Зараз повністю усунені причини, внаслідок яких тут виникло осідання будинку. Вдало реставрована колишня 31 аудиторія. Віднині тут буде читальний зал для наукових працівників на 46—49 місць. В цьому залі буде зручно працювати. Залишається зробити столітьку і зал готівни.

Повністю замінено перекриття і підлога в 30 аудиторії. 25 вересня ремонтно - будівельна група планує закінчити роботи в лівому крилі і працівники бібліотеки зможуть розпочати розміщення стелажів у відремонтованих залах.

Роботи на об'єкті ще немало, зокрема, на фасадному боці. В наступному році бібліотека увійде до ладу в повному обсязі.

Власкор.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Отже, проблеми залишаються. Відбудова будуть зволітати УЕМ, які не мають необхідних потужностей для виконання столарних робіт і відсутність металу. Чекаємо, зокрема, відповіді з цього приводу начальника постачального відділу Зураба Олександровича Турманідзе.

назустріч 70-річчю Великого Жовтня

Революційні комітети на Одещині

Велика Жовтнева соціалістична революція стала важливою подією нашої епохи. Дослідження діяльності революційних комітетів є складовою частиною безцінного досвіду революції та громадянської війни.

Створення ревкомів обумовлювалось складною і надзвичайно небезпечною обстановкою, що склалася в роки громадянської війни. Об'єднання сил зовнішньої і внутрішньої контрреволюції, необхідність напруження всіх сил для врятування Радянської влади викликали до життя тимчасові надзвичайні органи диктатури пролетаріату — ревкоми, відмінними рисами яких були максимальна централізація влади і яскраво виражена спрямованість на врятування справи революції.

Говорячи про диктатуру пролетаріату, В. І. Ленін писав: «Пролетаріату необхідна державна влада, централізована організація сил, організація насильства і для придушення опору експлуататорів, і для керівництва величезною масою населення, селянства, дрібною буржуазією, налівопротетарями у справі налагодження соціалістичного господарства». Здійснити ці два завдання — придушення опору контрреволюції і організації соціалістичного будівництва — і були покликани надзвичайні органи диктатури пролетаріату — ревкоми. Як тільки безпосередня загроза існуванню Радянської влади в тому чи іншому регіоні зникла, революційні комітети передавали свої повноваження Радам.

В кінці липня 1918 року в період австро-німецької інтервенції був створений одеський військовий революційний комітет, який організував повстанський рух проти австро-німецької, а потім і антантівської ін-

тервенції. Зміцнення місцевих більшовицьких організацій, активна діяльність ревкомів призвела до того, що навколо Одеси було створено кілька партизанських центрів, де влада фактично знаходилась в руках військово - революційних комітетів. В період інтервенції Антанти підпільно - партизанський рух набув масового характеру.

Відновлення і зміцнення Радянської влади на Одещині у квітні 1919 року, здійснення соціалістичних перетворень у країні викликали опір експлуаторських класів. В липні 1919 року піднялась куркульська німецьких колоній Старсбурга, Зелоца, Бандена, Канделя та ін. В цих умовах революційні комітети виявили гнучкість і вміння перебудовуватись. Під керівництвом більшовиків ревкоми зуміли організувати відсіч куркулям. 4 серпня 1919 року в результаті спільних зусиль червоноарміїців, робітників і селян заколот було придушено. Влада у вказаних селах знову перейшла до ревкомів.

З другої половини серпня 1919 року Одещина перейшла до рук білогвардійців - денікінців та петлюрівців. В умовах надзвичайно жорстокого терору більшовики знову створили нелегальні ревкоми. Члени їх здійснювали мобілізацію до Червоної Армії, вели напружену, сповнену небезпеки

роботу по розповсюдженню революційних ідей серед денікінських військ. Так, у грудні 1919 року ревком Першого придністровського партизанського загону розповсюдив «Відозву до всіх частин добровільної армії, які насильно мобілізовані», що закликала їх повернути багнети проти царських генералів. Ревкоми, які діяли в тилу ворога, надавали велику допомогу Червоній Армії у звільненні радянської землі від денікінців.

7 лютого 1920 року Одеса була звільнена частинами Червоної Армії. Владу на місцях брали в свої руки ревкоми. Це пояснювалось тим, що на щойно звільненій території у прифронтових умовах відразу, без підготовки приступити до виборів у Ради було неможливо, та й нецільово. Життя довело правильність цього кроку. Ревкоми підготували ґрунт для виборів у Ради, які відбулись наприкінці квітня 1920 року. Однак обстановка на Україні все ще залишалася складною. В зв'язку з наступом Врангеля і нападом панської Польщі в Одеській губернії, що знаходилась поблизу театру військових дій, знову відновилися ревкоми. В телеграмі Політбюро ЦК КП(б)У Одеському губкому партії від 16 червня 1920 року пропонувалось надавати всебічну допомогу ревкомам.

Діяльність надзвичайних органів Радянської влади в цей час характеризувалась двома головними напрямками: розв'язанням завдань господарського будівництва і допомогою фронту. Важливішим завданням залишалась також боротьба з бандитизмом. В області відбувалась мобілізація комуністів та безпартійних, збирання коштів і продовольства для Червоної Армії, організація

[Закінчення на 4-й стор.]

**Слова
признательности
стране
Октября**

Стало уже традицией, что ежегодно в Одесский университет к началу занятий из разных стран мира прибывают на I курс юноши и девушки, которым выпало счастье учиться в Советском Союзе. Уже были ребята из Афганистана, КНДР, Кубы, Сирии, Никарагуа, Зимбабве.

Беглое знакомство с Москвой, первые встречи и дискуссии с советскими людьми оставили у многих иностранных друзей неизгладимое впечатление. Об этом их первые сочинения, отдельные фрагменты из которых мы предлагаем читателям «ЗНК».

Еще в школе я хорошо знал, что СССР — это первая в мире страна социализма, страна великого Ленина. И я был очень рад, когда узнал, что после окончания школы буду учиться в СССР. Почему я был рад? Причина проста: я хотел своими глазами увидеть вашу страну. Теперь я в Одессе. Хотите верить, хотите нет, но, по-моему, Одесса очень похожа на наш родной город Хошимин.

Фан Дат Фук (СРВ).

Теперь я понял, почему русский язык изучают во многих странах мира. Ведь русский язык — это язык дружбы, сотрудничества, язык великого Ленина.

Я верил, а сейчас убедился, что советские люди — это люди труда, люди социализма.

Ву Тханг Нгуен (СРВ).

Здесь я больше узнал о советском народе, о том, как он трудится и живет, как строит коммунизм. И я понял, что советский народ может быть примером для народов других стран мира.

**Роман Бонилья
(Никарагуа).**

**Язык
дружбы**

12 сентября в кафе «Ольвия» состоялась встреча студентов и преподавателей ОГУ и медина — представителей кафедр общественных наук со студентами экономических факультетов из ФРГ.

Несмотря на то, что общение затруднялось из-за нехватки переводчиков (преподаватели и студенты РГФ, обещающие прийти на помощь — не явились), атмосфера доброжелательности и взаимопонимания установилась сама собой. Наши гости говорили о том, что в ФРГ с большой надеждой и ожиданием добра следят за событиями, происходящими у нас в стране. Приветствуя миролюбивую политику нашей страны, немецкие друзья осудили «мальчишество» Руста, который на спортивном самолете проник в воздушное пространство СССР.

Были, конечно, и разногласия. Студенты из ФРГ, представляющие частный бизнес, оживились, когда разговор зашел о создаваемых у нас кооперативных предприятиях.

Нашим преподавателям и студентам пришлось разъяснять, что кооператив — это не возвращение к капитализму, как представляется на Западе, а естественное стремление максимально полно использовать все экономические рычаги в интересах народа. Представители ОМК показали гостям фильм о досуге молодежи Одессы.

Но самое главное, что все мы вынесли из этой встречи, это то, что мы, молодежь, можем найти общий язык — язык мира и дружбы между всеми народами Земли.

Ф. СЕРГИЕНКО.

Подборку подготовила
Л. Мосиенко.

АЙ, ЧЕРНОЕ МОРЕ...

(Рассказывает
В. П. Тульчинская)

Помните, конечно, это яростное восклицание из стихотворения Эдуарда Багрицкого «Контрабандисты». Теперь впору придать этому восклицанию совсем иной оттенок. Тогда вдоль каменистых фонтанских берегов стелились серебристые ленты ставриды, косолапо бегали по известковым глыбам глазастые крабы, носились по мелководью морские коньки, рыбки-иголки, копошились в водорослях колючие креветки. У моря был свой неповторимый аромат. А сейчас с самолета можно наблюдать «хвосты» грязи в прибрежной полосе. Думаю, мы еще очень мало за-

в Казанском зооветеринарном институте. Был он по образованию медик и читал дисциплину под названием «Иммунитет». (Сейчас, мне кажется, эта дисциплина приобрела еще более важное значение). Человек это был необычайный, притягательный, превосходный лектор. К нему, что называется, толпами переходили учиться студенты других вузов. Я училась тогда в Казанском университете и тоже поддавалась обаянию этого замечательного ученого и педагога. Это была первая ниточка, связавшая меня с наукой.

В университете тогда мало занимались микробиологией, преобладали исследования по классическим направлениям:

Свидание с микробиологией

Исполнилось 80 лет со дня рождения известного советского микробиолога, члена-корреспондента АН УССР, профессора кафедры микробиологии и вирусологии Одесского государственного университета им. И. И. Мечникова Веры Петровны Тульчинской. Имя профессора Тульчинской, автора более 270 научных работ, 8 изобретений, многих захватывающих научно-популярных книг хорошо известно нашему читателю. Вера Петровна — человек поистине легендарный: делегат XIX съезда КПСС, XVII, XVIII, XIX съездов КП Украины, делегат самых представительных международных конференций ученых, в течение многих лет — член обкома и Центрального райкома КП Украины г. Одессы, коммунист с более чем 45-летним стажем.

Вера Петровна — почетный член Всесоюзного микробиологического общества, член центрального совета Украинского микробиологического общества, председатель Одесского филиала Украинского микробиологического общества, член редакционного совета микробиологического журнала АН УССР, член проблемных советов АН СССР, секции генетических аспектов проблемы «Человек и биосфера» при Государственном Комитете СССР по науке и технике.

Под руководством профессора В. П. Тульчинской на кафедре микробиологии и вирусологии ОГУ проводятся научные исследования по важнейшей тематике по линии СЭВ, ГКНТ, АН СССР, АН УССР: «Биотехнология очистки промышленных сточных вод», «Биоиндикация природных и сточных вод», «Новые биотехнологические процессы очистки хозяйственно-фекальных и промышленных сточных вод с использованием иммобилизованных клеток бактерий» и т. д. Среди учеников Веры Петровны — 4 доктора и 36 кандидатов наук — настоящая научная школа.

Научная и педагогическая деятельность профессора В. П. Тульчинской отмечена орденом «Знак Почета», тремя Почетными грамотами Верховного Совета Киргизской ССР, двумя Почетными грамотами Президиума Верховного Совета УССР, медалями Луи Пастера и Д. К. Заболотного, тремя медалями ВДНХ СССР.

Наш корреспондент побывал на кафедре микробиологии и вирусологии Одесского государственного университета, где встретился с Верой Петровной Тульчинской и ее многочисленными учениками.

нимаем экологией нашего региона и экологией нашего города, в частности. Многие вопросы в этом плане поднимает Институт экономики. Стоило бы мобилизовать ученых Южного научного центра, пока что он экологическим вопросам уделяет слишком мало внимания.

Чем могут помочь микробиологи? Наша работа началась с изучения микрофлоры Черного моря, лиманов и других водоемов северо-западного Причерноморья. Сотрудниками лаборатории биологических проблем ОГУ была составлена специальная карта микрофлоры, выполняющей биологически активные вещества. Изучалась микрофлора моллюсков, рыб, водорослей. Работа была долгой и кропотливой. Мы хотели отыскать такие штаммы морских бактерий, которые послужили бы людям, банкиры, способные разлагать различные сложные химические соединения, загрязняющие водоемы. Эта работа увлекла меня, увлекла многих моих коллег. В свое время нас порядком покритиковали, но в конце концов все наши работы получили признание.

НАЧАЛО

С чего началось мое увлечение микробиологией? Если быть уж совершенно откровенной, я мечтала о медицине. Собиралась поступать на медицинский факультет, но... Когда побывала в анатомическом театре, поняла, что придется расстаться с мыслью стать медиком. Потом, спустя десять лет, когда я работала во Фрунзе, попыталась переломить себя, вновь пришла в анатомку. Результат, к сожалению, был тот же.

Прошла я путь большой и самостоятельной, да и учителя у меня всегда были хорошие. Знаете, конечно, поэтессу Веронику Тушнову. Так вот, ее отец во многом определил мой выбор. Академик Тушнов преподавал в двадцатые годы

химии, зоологии, физике и т. д. Экологией в те годы занимались преимущественно ботаники и зоологи. Самостоятельно, как наука экология тогда еще не сформировалась. В нашей стране то, что связано с экологией, пошло, главным образом, из трудов Владимира Ивановича Вернадского о ноосфере — сфере разума, сфере деятельности человека на Земле.

Итак, я стала микробиологом. Занималась иммунологическими проблемами, медицинскими микробиологией, изучала возбудителей инфекционных заболеваний: вирусы оспы и туберкулеза. Мы искали в те годы непатогенные (неболезнетворные) фермы бактерий, которые можно было бы использовать для борьбы с этими тяжелыми недугами человека.

В университете стала заниматься вопросами изучения антимикробных веществ, выделяемых из растений. Эти работы тесно связали нас с замечательной школой Бориса Петровича Токина, незабываемого друга и учителя биологов. Ему, советскому биологу, лауреату Государственной премии СССР, профессору, выпало счастье быть первооткрывателем. Это он обратил внимание, что помещенные в чашку Петри одноклеточные погибали, соседствуя с луковой кашицей. Борис Петрович сумел дать этому явление верное научное объяснение: обособленно живущих организмов в природе нет, все они так или иначе связаны. Одним из проявлений этих связей являются вещества растительного происхождения, называемые ученым фитонцидами. Это они расправляются с болезнетворными для растений микробами в природе.

Далее наши исследования пошли по такой цепочке: от изучения антимикробных свойств наземных организмов мы перешли к изучению таких свойств у водных организмов — моллюсков, рыб, водорослей. Так мы вышли на экологическую тематику.

Хочу особенно подчеркнуть, что на работы по морской микробиологии нас воодушевили фундаментальные исследования крупного советского микробиолога, члена-корреспондента АН СССР Николая Александровича Красильникова. И мне приятно сознавать, что Николай Александрович — мой учитель, я стажировалась у него в МГУ и Институте микробиологии в Москве.

**НЕВИДИМЫЕ
ПОМОЩНИКИ
(рассказывает
корреспондент)**

Только что закончилось заседание секции генетических аспектов проблемы «Человек и биосфера», организованное Государственным Комитетом СССР по науке и технике, междомоственным научно-техническим советом по комплексным проблемам охраны окружающей природной среды и рациональному использованию природных ресурсов, Институтом общей генетики им. Н. И. Вавилова АН СССР на базе Одесского государственного университета. Участники заседания живо обсуждают доклад Веры Петровны и ее учеников «Генетический контроль промышленных сточных вод».

Тут вдруг является корреспондент и начинает задавать свои бесчисленные дилетантские вопросы, Вера Петровна, ее коллеги проявляют максимум такта и внимания, пять корреспондента чаем, занимают беседой, реферируют в доступной форме содержание доклада, демонстрируют разработанные ими технологические схемы очистки промышленных сточных вод, образцы промышленной продукции, полученной с использованием этих технологий.

— Со сточными водами, — говорит ученица Веры Петровны, старший научный сотрудник лаборатории, кандидат биологических наук Галина Андреевна Кожанова, — в водоемы поступают различные органические красители, нефтепродукты и другие загрязняющие вещества. Задача заключается в их удалении, глубокой эффективной очистке сточных вод. Мало того, регион остро испытывает недостаток в воде, водозабор в районе многих крупных промышленных центров ограничен. Необходимо так очищать промышленные стоки, чтобы можно было использовать полученную воду многократно, т. е. создать замкнутый цикл.

На кафедре микробиологии и вирусологии ОГУ под руководством В. П. Тульчинской разработаны оригинальный способ очистки промышленных сточных вод, сущность которого заключается в использовании сапрофитных непатогенных бактерий — деструкторов, безвредных для человека и животных. Идея проста: бактерии — деструкторы используют загрязняющие вещества в качестве питательных субстратов, при этом сложные органические соединения разлагаются на простые, иногда — до конца, на воду и углерод. Одно из главных условий, способствующих успешной деятельности бактерий — их закрепление (иммобилизация) на биологически активном носителе. Комплекс носителей тоже прост, например: створки мидий (48—52%), морской песок (23—25%) и активированный уголь (25—28%). Вот и весь секрет. Способ наш освоен в опытно-промышленном объеме на предприятиях по производству оптического стекла, тканей, на нефтеперерабатывающем заводе.

Очень важно, что используемые бактерии — деструкторы обеспечивают стабильный процесс очистки, они жизненно устойчивы. Если будет обеспечен регламентированный (состав варьирует в определенных пределах) сток, то одними и теми же деструкторами можно пользоваться практически бесконечно. Пополнение понадобится лишь при сбросах, профилактических и наладочных мероприятиях. Штаммы бактерий — деструкторов выделяются из окружающей (в данном случае — морской) среды, затем идет их уличающий стабилизирующий отбор в процессе направленной адаптации к различным токсикантам. Одни и те же бактерии — деструкторы, таким образом, становятся пригодными для очистки сточных вод с многокомпонентными загрязнителями.

— Вот они, невидимые наши помощники, любуйтесь.

Вера Петровна бережно берет в руки стеклянную коробочку. — Штаммы этих бактерий задепонированы нами в коллекции музея промышленных микроорганизмов при ВНИИ генетики в Москве.

Вот так. Оказывается, существуют «коллекции микробов!»

**СТАРИКИ СЕЙЧАС
НЕ В МОДЕ!**

(продолжение рассказа
Веры Петровны)

Воспоминания? Их много. И много грустных. Читала я и «Белые одежды», и «Зубр», и многие другие книги, появившиеся в последнее время. Но не надо об этом. Помню, когда изучали мы микрофлору морских животных, находились умники, убеждавшие, что «нет там никаких микробов». Да и что мы могли тогда показать производителю? Банки с едва различимым налетом? Зато теперь вы видели промышленные образцы с козорого комбината в Унгенах. Замечательная шерсть, правда?

Сейчас другое время, и я счастлива, что оно пришло. Знаете, некоторые наши западные коллеги считают, что пе-

[Закінчення на 4-й стор].

«Міс Одеса» вчиться на філфаці

Це дійсно так. На конкурсі, що відбувся 11 вересня у Палаці культури політехнічного інституту, перемогла студентка ІІ курсу філологічного факультету ОДУ Наталя Атаманова. Вона і одержала титул «Одеситка-87». Цей титул виборювали 250 кандидаток! Що ж допомогло перемогти саме цій 18-річній дівчині? Гадаємо, що не тільки зовнішні дані, пластичність, музичність, але й досвід виступів за команду джентльменів з ОДУ.

Фото Б. КУЗЬМИНСЬКОГО.

Революційні комітети на Одещині

(Закінчення.)

Початок на 2-й стор.

трудової допомоги фронту.

На кінець 1920 року основні сили іноземних інтервентів і внутрішньої контрреволюції були розбиті. В серпні 1921 року революційні комітети в Одеській губернії передали свої повноваження Радам робітничих, селянських і солдатських депутатів.

Створення революційних комітетів стало вимушеним заходом в умовах збройного захи-

сту справи соціалістичної революції. Досвід, нагромаджений нашою країною, показує, що органи влади трудящих, подібні до ревкомів періоду громадянської війни в радянській Росії, є оптимальними там, де існує загроза завоюванням трудящих. Цей досвід використовувався в цілому ряді народно-демократичних і соціалістичних революцій в різних країнах світу.

С. ГОРНОВ,
випускник історичного факультету.

Відповідальність за майбутнє

За ініціативою студентів ОДУ було створено міжнародний комітет студентів «Молодь світу в боротьбі за мир». До його складу увійшли представники різних країн світу — В'єтнаму, НДР, Афганістану, Куби, СРСР, Монголії, Нікарагуа, Мали.

Девіз міжнародного комітету: «Кожний, хто чесен, встань з нами разом!...». Комітет працює у тій самій взаємодії з комсомольською організацією університету, з Одеським обласним комітетом захисту миру.

Студенти організували в приміщенні Одеського палацу студентів міжнародний вечір «Дружба планети». Взяти участь в роботі університетської наукової конференції «Міжнародне значення XXVII з'їзду КПРС», провели присвячені Міжнародному року миру, міський конкурс політичного плакату і загальноуніверситетський конкурс політичної пісні «Червона гвоздика». Після зустрічі в Рейк'явіку комітет виступив з новою ініціативою, прийняв звернення до американських студентів. Текст звернення було передано до Радянського комітету захисту миру в Москві, де ініціатива молоді ОДУ була зустрінутою зі

схваленням. Екземпляр тексту було вручено американській делегації, яка побувала в Одеському держуніверситеті.

Міжнародний комітет «Молодь в боротьбі за мир» широко використовує пресу. Так, на сторінках газети «Вечерня Одеса» були представлені матеріали обговорення активістами комітету документів XXVII з'їзду КПРС. В редакцію журналу «XX век и мы», а також в редакцію київської газети «Комсомольское знамя» відправлено матеріали, в яких активісти комітету викладають свої думки з деяких питань світової політики, високо оцінюють мирні ініціативи Радянського уряду. Робота комітету широко висвітлюється на сторінках університетської газети «За наукові кадри».

Роботу комітету відзначає високе емоційне горіння і постійний творчий пошук. Студенти шукають нові форми роботи, залучають до неї все більше юнаків та дівчат. Ними рухає високе почуття громадянського обов'язку, почуття відповідальності перед майбутнім.

М. МЕРКУЛОВА,
голова комітету,
викладач кафедри
РКІ ОДУ.

(Закінчення.)

Початок на 3-й стор.)

рестройка — модное слово, придуманное слово. А ведь я сама нашла его в ленинских работах. Рестройка — ленинское слово.

Вспоминаю двадцать четвертый год, траурную демонстрацию, выступление Михаила Ивановича Калинина. Он тогда приехал к нам в Казань. Время было тяжелое, голодное. Была я тогда молоденькой «синеблузницей», страстно увлекалась театром. Все мы тогда боготворили Ермолову, Шалыпину, позже — Собинову. Руководила студенческим театром, долго. Помню, еще в 1946 году ставили мы «Платон Кречет».

Вера Петровна, не выдержал — О. Г.) — далеко не все студенты приняли его выступление: не могли простить ему, что был он футуристом и носил еще недавно ложку в петлице.

Интересных встреч было так много. Видела и недоброжелателей, но больше хороших, добрых людей. Помню молодую, красивую, обаятельную Долорес Ибаррури: мы познакомились на XIX партсъезде. Но это не пишете, это похвальба. Большое впечатление осталось от знакомства с Хо Ши Мином, это была встреча с самой Мудростью. Хорошо знала академика Патона. Знаете, я вообще могу запросто зайти к президенту Академии наук. Это я

нальной, экспансивной. Всегда с огромным интересом читаю материалы «Вечерней Одессы», посвященные историческому и литературному краеведению, в особенности, «Субботнюю страницу». Сегодня как раз будет организована для участников заседания секции генетических аспектов проблемы «Человек и биосфера» экскурсия по литературной Одессе. Поеду обязательно.

ЧТО ТАКОЕ
«КАТАВАСИЯ»!

(рассказывает
корреспондент)

Полчаса спустя вновь оказываюсь у стен биофака. Заначивается посадка в экскурсионный автобус. Вера Петровна машет мне рукой из окна ав-

Свидание с микробиологией

Сейчас довольно часто говорят о студенческом самоуправлении как о чем-то новом, неизвестном. Но не даром же пословица гласит, что новое — это хорошо забытое старое. Отлично помню, как самоуправлялись студенты в Казанском университете в 1923—1925 годах. И среди них, знаете, было много людей, прошедших фронт, гражданскую войну. Они превосходно руководили даже ректоратом, отлично ладили с преподавателями. А преподаватели у нас были далеко не простые: многие из них получили образование в европейских университетах, пользовались большим авторитетом в ученом мире. Но вот же оно, непереносимое условие вузовского самоуправления — взаимное уважение, благородство.

Запомнился приезд Маяковского в Казань. Это было в двадцать втором или в двадцать третьем году. Мои подружки тогда очень увлекались им, я же отдавала предпочтение Есенину. Так вот, тогда — вы это не пишете (простите,

говоря к тому, что иной раз трудней бывает пробиться к местному начальству, к ректору. Что ж, старики теперь не в моде. (Смеется).

Бывала в Швеции, Франции, Голландии, Италии, видела Рим и Помпеи. Остались где-то путевые зарисовки. Так много накопилось бумаг, что трудно бывает найти нужную. Это очень плохо, особенно для такого кабинетного ученого, как я. Описать бы все эти впечатления, встречи, да вот микробы эти меня звели. (Смеется).

Что коллекционирую? Да ничего не коллекционирую. Вот разве что книги и... микробов. Читаю по ночам, чтоб не мешал никто, сплю мало — экономлю время. Как еще хочется пожить, поработать. Читаю обо всем. Могу поделиться своими размышлениями о рокерах, «металлистах», люберах и «ностальгистах». Надо быть в курсе всех дел, ведь я работаю с молодежью, готовлю иностранных аспирантов.

Очень люблю Одессу, за сорок лет, что я здесь, стала настоящей одесситкой, эмоцио-

тобуса. Взгляд ее приветлив, она улыбается. На ней голубоватая маленькая шляпка в стиле «ретро»: сейчас таких уже не носят. («Я вообще женщина, которая всегда любила быть в форме, во фраке, как я обычно говорю»). И почему-то трудно провонять этот громадный «Инарус», взрывающийся и обдающий случайных прохожих гарью, будто говсе и не на экскурсию, а куда-то далеко-далеко уносит от меня близкого человека.

Еще раз прокурчивая мысленно всю запись нашей встречи. Что-то я упустил, что-то не записал, очень важно. То, что хотя бы будто бы кафедру микробиологии закрыть? Так ведь Вера Петровна просила об этом не упоминать. («Все нужно решать по-доброму»). Что же? Ага, вот это. Когда вспоминала о прочитанном недавно, вдруг спросила, известно ли мне значение слова катавасия. «Представьте себе, только недавно узнала. Это, оказывается, греческое церковное слово — снисхождение хора с клиросом. Вы понимаете, снисхождение». Случайно растолковано было мне знакомое вроде бы слово?

Автобус вздрогнул и покотился по аллее навстречу городу, запыленным сентябрьским акациям, булыжным мостовым, покритым асфальтовой корой, зеленоголовому Дюку и широкой лестнице, ведущей к морю, взывающимому о снисхождении. Олег ГУБАРЬ.

Присвячується Одесі

13 вересня в парку культури і відпочинку ім. В. І. Леніна міським товариством колекціонерів була організована виставка, присвячена Дню народження міста. На виставці експонувалися найрізноманітніші матеріали, документи, фотографії, плакати, календарі, поштові картки, значки, бони, грошові знаки, газети і т. д., відтворюючі славні сторінки нашого міста.

Численну добірку старовинних одеських газет виставив ветеран Великої Вітчизняної війни Валентин Йосипович Волчек. Ви можете почитати «Одесский вестник», «Новороссийский телеграф», «Одеськую почту» та інші міські га-

зети, що виходили в минулому віці.

Увагу відвідувачів привернули виставки - експозиції А. Нагорного «Одеса, 1941—1945» (документи, фотознімки, картки), Г. Макаandroва «Одеса — мое рідне місто» (значки з символікою вищих та середніх учбових закладів, підприємств міста), А. Галеніна і А. Голубова «Морфлот — Одеса» (кишенькові календарі), М. Барановського «До 100-річчя Одеського театру» (картки, фотокопії старовинних гравюр та літографій), Є. Дегілога «Бони та грошові знаки Одеси».

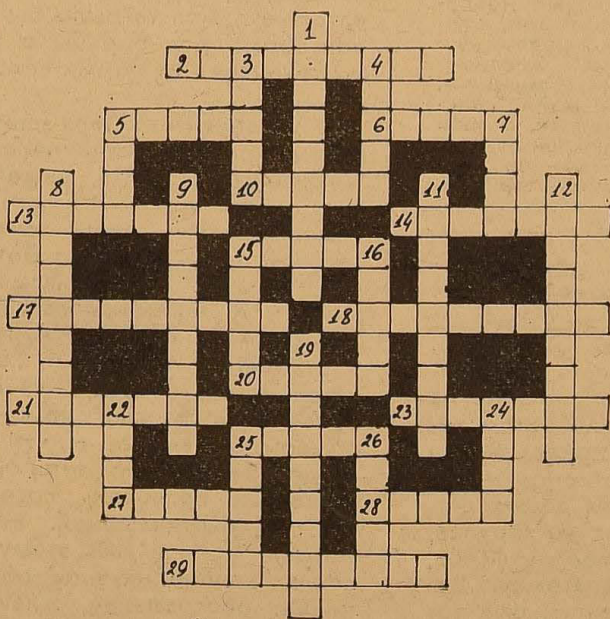
З превеликим інтересом слухали гості виставки хвилюючу розповідь учасника геро-

їчної оборони Одеси і Севастополя Анатолія Йосиповича Прихоцького. Розповідь ветерана була ілюстрована рідкісними документами, фотографіями, картками. Із рук в руки, як і багатовіковому тому назад, переходила листівка, розповсюджена напередодні визволення Одеси в 1944 році.

«Товариші одесити і одеситки! Червона Армія завершує визволення України... Бийте ворога все завзяте, допомагайте Червоній Армії громити його! Допомогайте зберегти красуню Одесу від зруйнування і спустошення».

Ю. ВІНОГРАДОВ.

КРОССВОРД

Составили Т. Корнещук и В. Юхименко.

ПО ГОРИЗОНТАЛЯМ:

2. Отверстие в оборонительных сооружениях. 5. Площадка в саду, парке, засеянная травой. 6. Судно, большая гребная лодка. 10. Объявление о предстоящих гастролях, спектаклях. 13. Поселок или городской квартал в Русском государстве 11—17 веков. 14. По представлению древних греков: самая высокая часть неба, где пребывают небожители, святые. 15. Флаг. 17. Описание имущества, реестр. 18. Советский математик, академик. 20. Тягловая, обременительная обязанность, забота. 21. Роман А. Дюма-отца. 23. Импералистический блок Англии, Франции и царской России. 25. Одна из плоских несущих поверхностей летательного аппарата или судна. 27. Единица измерения силы электрического тока. 28. Замкнутая общественная группировка, отстаивающая свою обособленность и связанные с ней привилегии. 29. Мелкозернистая разновидность иварца.

ПО ВЕРТИКАЛЯМ:

1. Род гостиницы для отдыхающих. 3. Буддийский священник, монах в странах Азии. 4. Административно-политическая часть Великобритании. 5. Лиственное дерево или кустарник. 7. Кормушка для скота, подвешенная наклонно к стене. 8. Областной центр РСФСР. 9. Приспособление организма к условиям окружающей среды. 11. Ягодный кустарник. 12. Прибор для измерения температуры. 15. Плод и семя злаков, семя растений. 16. Большой сочный плод кустарниковых или травянистых растений. 19. Басня И. А. Крылова. 22. Декоративное сооружение в виде ворот с проездом, завершающимся сводом. 24. Южное плодородное дерево. 25. Задняя часть судна. 26. Французская кинокомедия режиссера Э. Молино.

ПИШИТЬ НАМ: 270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ

Одеса, вул. Петра Великого, 2, 3-й поверх, кімната 86.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.